

Автор статті:

Зоряна Безвушко,
студентка
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,

Науковий керівник:

Ірина Леонідівна Холковська,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

**володарка 2 місця у номінації «Соціальна реклама»
за результатами голосування в соціальних мережах**

СОЦІАЛЬНА НЕЗАХИЩЕНІСТЬ МОЛОДОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Становлення та способи реалізації молоді в соціумі є показником ефективності його розвитку. Соціальне самопочуття молоді залежить від наявних можливостей реалізації потенціалу нового покоління. Високий рівень професійної підготовки, пошук власного шляху, бажання самореалізації вступають у протиріччя з неготовністю суспільства, держави до ефективного використання можливостей і здібностей молодого покоління з метою відбудови країни і соціального зростання молоді.

Значною мірою на формування соціального становища української молоді впливають чинники матеріального забезпечення.

Мета соціальної реклами: активізація уваги суспільства до проблем соціального становища української молоді, вирішення яких зумовить підвищення не тільки окремої молоді сім'ї, але й всієї української держави.

Визначальний вплив економічної складової на загальне становище та соціальне самопочуття молоді підтверджується результатами опитування молоді, проведеного Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді в 2010 р. Молодь найбільш стурбована загальним падінням рівня життя – 38,1%, проблемами працевлаштування – 35,2%, а також «відсутністю турботи держави про своїх громадян» – 30,8%.

Протягом 2009 р. та в першій половині 2010 р. в Україні спостерігалось значне підвищення рівня матеріальної забезпеченості населення. У цей час у структурі доходів зростала питома вага оплати праці й надходжень від підприємницької діяльності, а питома вага пільг та субсидій зменшувалась [1,с.76]. Очевидно, що з початком фінансової кризи, спаду виробництва, зменшенням ділової активності та зростанням безробіття структура доходів молоді змінилася.

Важливим показником життєвого рівня молоді, молодих сімей є стан забезпечення належними умовами проживання. Суттєвим чинником покращання ситуації у сфері забезпечення молоді житлом мала б стати Державна програма забезпечення молоді житлом Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву.

За
підсумками

дев'яти місяців 2009 р. найбільш популярна програма цього фонду – надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла – отримала з державного бюджету 31,5 млн. грн. Крім того, на цю програму спрямовано 19,8 млн. грн. коштів, отриманих від повернення раніше наданих кредитів молодим сім'ям, а також залучено близько 28,7 млн. грн. за рахунок місцевих бюджетів. Усе це дало змогу 290 молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам отримати пільгові кредити на житло. Загалом у період з 1998 по 2008 рр. фондом надано 9351 пільговий довготерміновий кредит на будівництво та придбання житла з державного та місцевих бюджетів різних рівнів на загальну суму понад 937 млн. грн. Завдяки механізму пільгового кредитування вже збудовано 6211 квартир, з

яких 319 введено в експлуатацію у 2009 р. Водночас за останні чотири роки фінансування програми суттєво гальмувало, натомість, вартість спорудження та купівлі житла стрімко зростала.

Проектом Закону України "Про Державний бюджет України на 2013 рік" взагалі не передбачено фінансування програми пільгових довготермінових кредитів. Невідомо, коли і в якому обсязі буде відновлено фінансування цієї програми, яка має законодавче підтвердження.

Варто зазначити, що за роки реалізації Державної програми забезпечення молоді житлом за 2008 – 2010 рр. вона недофінансована з Державного бюджету України на понад 500 млн. грн.

Інша програма фонду – часткова компенсація відсоткової ставки кредитів комерційних банків, наданих молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла - отримала з Державного бюджету за дев'ять місяців 2009 р. 74,2 млн. грн. Зазначена сума дала змогу стабільно виконувати фінансові зобов'язання фонду з часткової компенсації, а також укласти 530 нових угод. Загалом, у 2009 – 2012 рр. фондом укладено 17 740 угод з часткової компенсації відсоткової ставки. У 2009 р. Кабінетом Міністрів України було зведено деякі обмеження, серед яких – обов'язкове перебування кандидата у позичальники на квартирному обліку, зменшення до п'яти років дії терміну компенсації та скасування додаткових пільг при народженні дітей, що впливає на порівняно низький рівень популярності програми серед молоді і, відповідно, маловідчутні результати її впровадження. Міністерство фінансів як головний опонент молодіжних сімей вважає, що будь-яке послаблення умов програми призведе до додаткового навантаження на Державний бюджет, такого небажаного під час нинішньої світової фінансової кризи.

Нагальною потребою молоді, яка завершує навчання у вищому навчальному закладі є знаходження відповідного місця роботи, яке б відповідало професійній підготовці, особистісному потенціалу молодого фахівця, відповідало б очікуванням у грошовому еквіваленті. Однією з причин безробіття серед молоді є невідповідність ринку освітніх послуг, що сформувався впродовж останніх років, справжнім потребам ринку праці. Особливо небезпечна ситуація склалася з нестачею кваліфікованих кадрів у різних галузях промисловості. Водночас очікуються масові скорочення спеціалістів на промислових підприємствах - металургійних, машинобудівних, хімічних тощо. Очевидно, що дисбаланс на ринку праці держава має вирішувати шляхом розширення програм підготовки та перепідготовки за професіями і спеціальностями, які користуються попитом у роботодавців.

Очевидно, що держава повинна гарантувати право на перше робоче місце навіть за відсутності достатнього практичного досвіду, соціально-правових та професійних знань, умінь та навичок у випускників навчальних закладів.

За умов малооплачуваного робочого місця в кожного з членів молоді сім'ї або взагалі відсутності роботи, молодь відчуває сумніви у необхідності продовження роду через неможливість забезпечення для майбутньої дитини належних умов народження, дорослішання, виховання. Серйозні проблеми молода сім'я має з піклуванням про дитину: харчування, одяг, засоби пізнавального, фізичного розвитку. Держава забезпечує надання додаткових гарантій щодо працевлаштування громадянам, які потребують соціального захисту й не здатні на рівних конкурувати на ринку праці, у тому числі молоді, яка закінчила або припинила навчання в середніх загальноосвітніх школах, професійно-технічних або вищих навчальних закладах, звільнилася зі строкової військової або альтернативної служби і якій надається перше робоче місце. Гарантії працевлаштування забезпечуються шляхом бронювання на підприємствах, в установах та організаціях до 5% загальної кількості робочих місць [2, с. 23].

Проте практика останніх років щодо бронювання роботодавцями робочих місць показує, що робота на них є неprestижною й малооплачуваною, а отже – не викликає зацікавленості в молоді. Так, з-поміж осіб, які були працевлаштовані на заброньовані робочі місця, заробітну плату на рівні мінімальної отримувала половина працівників, нижче прожиткового мінімуму – кожний третій, нижче середньої заробітної плати – кожен четвертий і лише 5 % отримували заробітну плату, яка наближалася до середнього рівня.

Отже, варто відзначити, що першочерговим завданням держави у сфері підтримки підприємницьких ініціатив молоді є створення сприятливого бізнес-клімату, сприяння започаткуванню власної справи, створення ефективного механізму залучення іноземних кредитних ресурсів для фінансування програм мікрокредитування для молодих підприємців.

Основною небезпекою розвитку кризової ситуації у сфері соціального захисту молоді в умовах стрімкого зростання стандартів споживання при обмежених можливостях та матеріальних умовах більшості молодих людей є формування "комплексу незадоволеності". Наявність такого комплексу на тлі неможливості швидкої самореалізації призводить до того, що частина молоді не може самовизначитись, знайти себе, а отже, вдається до протестної, а часом й антисоціальної поведінки.

Держава зацікавлена в законослухняності громадян, в їх орієнтуванні на здоровий спосіб життя, відмову від шкідливих звичок. На жаль, налаштування молоді у цьому напрямі не забезпечується державними програмами і має вигляд тільки гасел.

Методичне сприяння з боку держави молодим сім'ям, молодіжним організаціям, залучення коштів місцевих бюджетів для фінансування молодіжних програм, створення нових механізмів стимулювання будівництва доступного житла для молоді, впровадження дієвої системи гарантування першого робочого місця та підтримка підприємницьких ініціатив молоді здатні не тільки зняти соціальну напругу в молодіжному середовищі, а й надати нову енергію розвитку суспільства. Адже молодь є найкреативнішою частиною соціуму, яка, формуючи в ньому свій соціально-економічний статус, безпосередньо впливає на розвиток усіх сфер життєдіяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Орлов В. В. Основні напрямки діяльності органів виконавчої влади як суб'єктів державного управління у сфері державної молодіжної політики в Україні / В. В. Орлов // Економіка та держава. – 2008. – № 3. – С. 75–77.
2. Соціальні проблеми працевлаштування молоді / О. М. Балакірева (керівник авт. кол.), В. В. Онікієнко, О. В. Валькована та ін. – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді 2004. – 144 с.